

Uit en voor de praktijk

Een ongewone knobbel op de tong

I. van der Waal

Gegeven

De tandarts ontdekt, min of meer bij toeval, een zwelling achter op de tong van een 26-jarige gezonde patiënte (afb. 1). Er waren geen klachten en de zwelling was ook niet bij eerdere tandartsbezoeken opgevallen.

Het bedekkende slijmvlies was intact. Er leek sprake van een iets versterkte vaattekening van het slijmvlies. De maximale afmeting bedroeg ongeveer 2 centimeter. De consistentie van de zwelling was vast-elastisch. Palpatie was niet pijnlijk. Elders in de mond werden geen duidelijke afwijkingen aangetroffen. Dit was ook niet het geval bij een eerste, oppervlakkige inspectie van het hoofd-halsgebied.

Wat is hier aan de hand?

Antwoord

De zwelling achter op de tong kan op diverse afwijkingen berusten, zoals ectopisch gelegen been- of kraakbeenweefsel, uitgroei van embryonale resten van schildklierweefsel (tongstruma), een cyste van de ductus thyreoglossus, een speekselkliergezwel, een lymforeticulaire afwijking en nog vele andere goed- en kwaadaardige gezwellen. Hoewel de tong een voorkeursplaats is voor een plaveiselcelcarcinoom blijkt een dergelijk gezwel zelden of nooit midden op de tongrug te ontstaan. Bovendien doet de jeugdige leeftijd van patiënte niet in de eerste plaats aan een plaveiselcelcarcinoom denken.

Gelet op de vast-elastische consistentie werd een been- of kraakbeengezwel onwaarschijnlijk geacht. Een cyste van de ductus thyreoglossus uit zich meestal al in de eerste levensjaren. Vooral gelet op de consistentie van de knobbel en het precies in de mediaanlijn gelegen zijn alsmede het geslacht van patiënte werd in de eerste plaats gedacht aan ectopisch gelegen, geprolifereerd schildklierweefsel, in casu tongstruma.

Op het schildklierscintigram werd een intense opname van de radioactieve stof in de tongbasis gezien. Opvallend was dat er geen opname van de radioactieve stof in de hals werd gezien op de plaats waar zich normaliter de schildklier bevindt. Met andere woorden, het schildklierweefsel in de tongbasis bleek bij deze patiënte het enige functionele schildklierweefsel te zijn.

De bevindingen van het schildklierscintigram werden als dermate bewijzend beoordeeld dat bevestiging door middel van bijvoorbeeld een cytologische punctie of een biopsie niet opportuun werd geacht. Bij nader internistisch onderzoek bleek patiënte te lijden aan een geringe hypothyreoïdie. Zij wordt nu behandeld met thyroxine 1 dd 50 µg.

Nabeschouwing

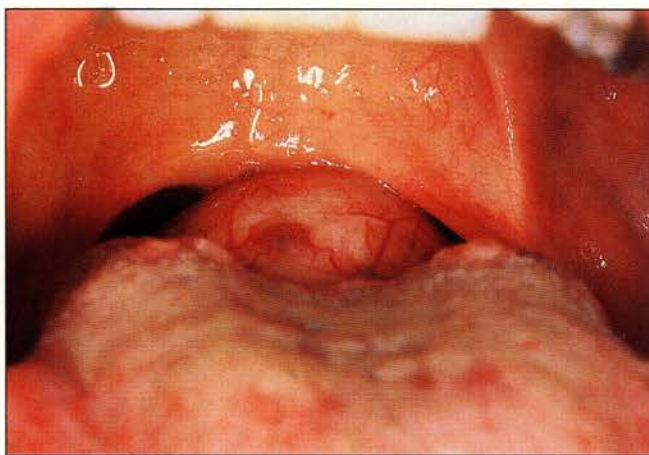
Om onbekende redenen kan er tussen de derde en zevende week in utero iets misgaan met de aanleg en de ontwikkeling van de schildklier, waardoor het schildklierweefsel ectopisch, in de tongbasis en soms zelfs wel eens in het mediastinum of het hart tot ontwikkeling komt.

Tongstruma komt bij ongeveer 1:100.000 mensen voor,

Uit de afdeling Mondziekten en
Kaakchirurgie/Orale pathologie van het
Academisch Centrum Tandheelkunde
Amsterdam (ACTA).

Trefwoorden: Orale pathologie –
Tongstruma

Adres:
Prof.dr. I. van der Waal,
AZVU, postbus 7057,
1007 MB Amsterdam.

Afb. 1. Zwelling achter op de tong van een 26-jarige gezonde patiënte.

viermaal vaker bij vrouwen dan bij mannen. In ongeveer één derde van de patiënten is, zoals bij de hiervoor beschreven patiënte, sprake van hypothyreoïdie. De kans op maligne ont-aarding in een tongstruma is in theorie aanwezig, maar er zijn tot op heden in de literatuur minder dan 25 van dergelijke gevallen beschreven.¹

Chirurgische verwijdering van tongstruma is zelden geïndiceerd. Vrijwel altijd bestaat de behandeling uit het voorschrijven van een schildklierhormoonpreparaat, waarna de tongstruma niet verder in grootte toeneemt en vaak zelfs kleiner wordt.

Gelet op het vaak achter op de tong gelegen zijn en gelet ook op de afwezigheid van klachten, is het begrijpelijk dat deze ongewone knobbel achter op de tong niet eerder is ontdekt.

Literatuur

- 1 Williams JD, Sclafani AP, Slupchinskij O, Douge C. Evaluation and management of the lingual thyroid gland. *Ann Otol Rhinol Laryngol* 1996; 105: 312-6.